

KARYS

Eina syklį savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skaitikų —

Adresas: Krašto Apsau-
gos Ministerija. «Kario»
— Redakcija. —

Nr. 15 (99)

Kaunas, 1921 m. balandžio mėn. 14 diena.

III metai.

Jau išspausdintas MŪSŲ ŽINYNAS

Karo, mokslo ir literatū-
ros žurnalas, leidžiamas
kas 3-čią mėnesį.

1 Nr.

TURINYS: Pradžios žodis — Redakcija, Gyvybė ir mirtis — Sofija Čiurlionienė (Kymantaitė), 1863—1864 m. sukilimas Lietuvoje — Augustinas Janulaitis, Baimė ir kova su ja — J. Vabalas-Gudaitis, Evoliucijos ir karo dalykų progresas — vertė kap. Kaunas, Atskiras lietuvių batalionas — Vyr. leit. Jonas Pupkys, Bermontininkai Lietuvoje — kap. Vyt. Steponaitis, Ėjimas šaudymo link — vertė Vyr. leit. J. Urbšys, Kautynės — generolas-leit. Galvydis-Bykauskas, Lietuvos kariuomenės tiekimo organizacijos klausimu — S., Napoleonas Lietuvoje 1812 m. — vertė K. Kepalas, Kinematografas ir mūsų kariuomenės švietimas — Sofija Čiurlionienė (Kymantaitė), Bibliografija — Vyr. leit. J. Urbšys, kap. Laurinaitis, Bendros paskaitos apie dabartinę karo literatūros padėtį Rusijoje ir Vokietijoje — M. K-e., Karo literatūra.

Kariai ir Piliečiai! Jums rūpi Lietuvos gynimo idėja, mokslas, literatūra. Todėl nesivėlinkit įsigyti „MŪSŲ ŽINYNA“, nes greit jo pristigs.

Atskiro Nr. kaina 25 auks.
Karlams, perkant Gen. St. Lit. Sk., 20 auks.

A. † A.

Eilinis kareivis **VAGONIS LIUDVIKAS**
11 p. Vilniaus pulko Mokomos kuopos š. m. kovo 4 d. staiga mirė 3 lauko ligoninėj. Atvažiavus iš namų jo broliui vežtis kūną š. m. kovo 7 dieną buvo visų savo draugų mokinių iškilmingai palydėtas.

Ilsekis, Tėvynės gynėjau, tebūna ramu ir lengva gulėti Lietuvos žemelej.

Nuifidę draugai E.p. viršylos A. Bauža, rašt. Škėma ir k.

Pavasario belaukiant.

(Tęsinys.)

Niekam ne paslaptis, kad vokiečiai neatsisakys kovoj prieš Santarvę ir nuo bolševikų pagalbos, o gal net ir patys virs bolševikais.

Rusijos bolševikai tai gerai numato ir nori kaip tik tą momentą sunaudoti saviem tikslam. Ar pasiseks jiems tai, ar ne, tai jau kitas klausimas, bet Maksva jau šiuo metu prie to rimtai veržiasi.

Ten vedama tam tikra akcija, aiškinama proletariatui to žygio reikalingumas, t. y. rengiama dirva, kad vėliau tuo žygiu nesukėlus nepasitenkinimo ir su šiuo žygiu rišamas Sovietų Rusijos gyvenimo klausimas. „Jeigu mes neįvesim Europoj mūsų tvarkos, tai Europa pas mus įves savo tvarką“, taip išsireiškė Trockis.

Tas irgi juos verčia šį pavasary rimtai pradėti kelti pasaulinę revoliuciją. Juk ne veltui Maskvoj tveriamos vokiečių, latvių, lenkų, estų ir lietuvių atskiros dalys. (Lietuvių iš 5000 žmonių tik apie 150 lietuvių ir tai ne lietuvių, bet Lietuvos piliečių), kurioms skiriama lošti svarbi rolė.

Joffe gi gaudamas instrukcijų iš Maskvos sąmoningai vilkina taikos sutarties su lenkais pasirašymą, kad tuo būdu reikalui atsitikus, turėtų teisės, remdamasis lenkų banditiniais reikalavimas, nutraukti taikos derybas, paskelbti jiems karą ir pradėti ofensyvą prieš vakarų Europą.

Kas gi mums tuomet reikės daryti, kokių priemonių griebtis, kad apsaugojus savo nepriklausomybę Mes žinome, nei už lenko dvarponio vergiją, nei už komisaro baudžiavą kariauti nelsime. Nepriklausomos Lietuvos bolševikai nepakęs ir mums, kad nelikus nušluotiems raudonioj sūkurio, kad išlikus nepriklausomiems, teks griebtis ypatingų ir griežtų priemonių reikės įtempti visas tautos pajėgas, organizuoti tinkamą gynimąsi.

Geresniam apsigynimui mes turime jau dabar įeiti į artimesnius ryšius su latviais, estais ir su omiais, nes bendromis jėgomis bus kur kas lengviau atsispirti prieš bendrą priešą. Ilgai atidėlioti to negalima, nes pavasaris artinasi, o mūsų tuo klausimu maža dar kas padaryta. Tat skubėme, kol nevēlu, nes priešas ties vartais.

Nežiūrint to, kad lenkams bolševikai kur kas gal pavoingesni, negu mums (tai turėtų, rodos, lenkai numatyti) sveiku protu vadovaujantis jiems reikėtų kuogreičiausiai pasistengti ramiu būdu išrišti lietuvių lenkų ginčą, kad būtų tikri dėl savo kairiojo sparno. Bet to jie negali ar nenori suprasti, tat ir toliau varo savo vilinga mūsų pavergimo politiką.

Kasdien iš užfrontės atelna vis neramesnių žinių. Želigovskiui parodžius savo nesugebėjimą prijungti Lietuvą prie Lenkijos, endekai atšaukia Želigovskį, o

Jo vieton skiria naują generolą, kuris tikisi pajėgsias pavergti Lietuvą. Vilniaus sritin vėl siunčiamos naujos lenkų jėgos.

Kur gi ta demobilizacija, kurią taip garbingai pažadėjo padaryti Pilsudskis Paryžiuje.

Ką gi veikia Tautų Sąjungos Kontrolės Komisija, kuriai pavesta daboti, kad lenkai nevežtų mūsų frontan naujų pajėgų, bet tik demobilizuotų jau ten esamas.

Ji j tai žiūri pro pirštus.

Reiškia, pasitikėti Kontrolės Komisijom, nėra ką, nes mums numatomi vaisiai „ramaus“ išsprendymo Vilniaus klausimo, kuomet ten eina priuošiamieji darbai mus pulti.

Mes negalime tikėti jiems, kurie nori būk tai savo palankumu nustelbti mūsų budrumą.

Mes turim tik patys savim pasitikėti, pasitikėti savo jėgomis.

Tat budėkime, o ypatingai tie, kurių rankose šian dien yra Lietuvos valras, tat mes matome, kad pavaršaris mums neša daug rūpesčio ir uždavinių, tat šių faktų akvaizdoj, mes turime įtemti visas tautos pajėgas, kad nugalėjus gresianti pavojų, o pavojus bus mažesnis, jeigu mes turėtume tvirtą gerai organizuotą pajėgą, kuri mokės apginti tautos Nepriklausomybę.

Ją mes turime kaip galima greičiau stiprinti, tobulinti ir tinkamai materialiai bei techniniai aprūpinti. Nors mes išsilgę taikos, jos trokštame, smerkiame karą, bet norėdami taikos, turime ruoštis karan, nes tik tuomet mus priešai gerbs, tuomet su mumis skaitysis, tuomet nedrįs mūsų pulti, kuomet ginkluota tautos pajėga bus tinkamai organizuota ir galės visuomet tinkamai atremti priešo įsiveržimą (puolimą).

Priešai nesnaudžia. Būkime ir mes tinkamai pasirengę: visa tauta, kaip vienas turi budėti.

A k s.

(Olas).

4-jo Pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo Pulko 2 m. sukaktuvių iškilmės.

4-to p. pulko metinių sukaktuvių dieną skaitoma oficialiai Gruodžio 29 d., bet tuo laiku pulkas buvo fronte, laikydamas barą prieš lenkus ir nebuvo galimybės savo metinės šventės tinkamai atšvesti. Ir tik kovo mėn. 29 d. š. m. pulkas gavo progą sukaktuves iškilmingai apvaikšioti Ukmergėje.

Šventė prasidėjo iškilmingomis pamaldomis įgulos bažnyčioje. Kapelionas kun. Balandis pasakė trumpą iškilmėms pritaikintą pamokslą. Po pamokslų buvo pulko paroda, kurią žiūrėjo Generalio Štabo Viršininkas, šią dieną atstovavęs Valstybės Prezidentą, pulkininkas Kleščinskis. Svečių tarpe dalyvavo Divizijos Vadas General.-leit. Nastopka, gen.-leit. Kattche, Italų pasiuntinybės atstovas kap. Šala Umberto ir Prancūzų pasiuntinybės atstovas kapitonas gr. Dežanker. (Negalėjęs atvykti Anglų atstovas sveikino pulką raštu)? 1 pėst. D. L. K. Algirdo pulko Vadas majoras Skorupskis ir 7-to pėst. pulko Vadas pulk.-leit. Adamkavičius, 1 divizijos Štabo Viršininkas vyr. leit. Landskoronskis ir kiti.

Pulko karių paroda padarė j visus labai malonų įspūdį; gerai išlavintos rikiuotėje kuopos gražiai žingsniavo ir sutartinai atsakinėjo Generalio Štabo Viršininko sveikinamos.

Po parodos svečiai aplankė kareivines ir čia buvo meiliai kareivių vaišinami. Ytin brangiais svečiais kareiviams buvo Italų ir Prancūzų atstovai, kurie galėjo įsitikinti, kad skleidžiami užsienų spaudoje gandai apie bolševizmą mūsų kariuomenėje, jokių pagrindų neturi.

Kareivinės buvo švarios, dailiai paruoštos eglaitėmis, vainikais ir tautinėmis vėlavomis; stalai apkrauti įvaliais valgymais, geraldais... Visur linksmi veidai, šventadienio ūpasl..

Gražiai priėmė kareiviai savo svečius vietinių sukaktuvių dienoje:

— Ko tu kabinėjies? — lygiai šiurkščiu balsu atšovė Klimka.

— Aš tau pasikabinėsiu!.. Pasakiau renkis bažnyčion, tai ir renkis nezaunijęs.

— Nesirengsiu!

— Gal reikės paprašyti.

— Apseisiu neprašytas... ir darysiu šventadieniais kas man tinka.

— Vaziuosi bažnyčion, girdi! — šuktelėjo Matas gerokai įširdes.

— Klausyk, šeimininke, — stengdamasis ramiai kalbėti, prabilo Klimka. — Tu nusisamdai mane, bet nederėjai mano Dievo, tai geriau tu jo ne neliesk...

— Ar jūs girdėjote tą aplėbį, jis čia man prikaišios...

— Neprikaišioju, — sustabdė jį Klimka, — o kai norėsiu, tai ir be tavęs susirasiu kelią ne tik bažnyčion, bet ir karčiamon, — sutrenkė smarkiai durimis ir išėjo kleman.

Dar ilgai bambėjo Matas, kol Matienė nepalaukė jo važiuoti ir noroms nenoroms reikėjo nutilti. O Klimka išėjo pakluonėn, atsėdėjo ant suverstų krūvon akmenų ir rūkė gašlai bankrutkas vieną po kitos.

Nerimo biesas vėl pasibalnojo jo sielą ir taip ja miklino, taip lamdė, kad jis, nebesusivaldydamas, garsiai sukeikė ir nuėjo laukais. Ilgai braidžiojo ažiomis ilg ko laukdamas, ar ką besvarstydamas. Raukšlės

✓ Kazys Puida.

RAUDONAS GAIDYS.

(Tėsinys).

III.

Užslėpė nuoskaudą giliausiose dvasios versmėse, lyg žykštuolis aukso maišelį ir taip ją saugojo, taip ją krintos, kad ramumo nesugebėjo susikurti. Atlaikos metu pasiknaisiodavo toje nuoskaudoje, tarytum ji vienintelis jo būtybės akstinas buvo, ar iš jos svilninančios jėgos gaivos savo ūkanotoms buities dienomis semtis manė. Kiekvieno žmogaus vengė. Kas vienas šelmyniškių rodė jam užslėptą nuoskaudą turįs, ar gelsmą kitą nuskausti kurias, nes pats savo nuoskaudos nesupranta, nesugraibo, tik dvasios gelmėse kažkokią pagiežą gaivina, sielą kažkokios ir kažkam atmonos jausmu stiprina. Gyvenimo bei jausmų nesavoka viešpatauja jų dvasios erdvėse...

O vasaros saulė žiūrėjo skaldriais spinduliais atgimusion bei pražydusion gamton ir, gausaus pertekliaus kankinama, barstė savo dovanas, kai atvirutis alata.

— Renkis bažnyčion, ko čia palangėmis slankioji, — nemaloniu, šiurkščiu balsu pratarė Matas Klimkai.

Klimka nutylėjo, bet Matas, regimai, buvo sumanes jį nagan palmti ir savomis priemonėmis žmogų iš jo padaryti.

1 valandą buvo iškilmingi pietūs karininkų klube. Be minėtų atvykusių iš Kauno svečių dalyvavo dar Okmergės Miesto Valdybos ir kitų įstaigų atstovai. Pirmas prabylo į svečius Pulko Vadas kapitonas J. Variakojis:

„Gerblamieji svečiai! Nesant galimybės švęsti savo metines sukaktuves laiku, kadangi pulkas visą laiką buvo fronte, mes džiaugiamės šią šventę dabar švęsdami.

Savo pulko karių vardu tariau širdingai ačiū ap-
tankusiam mus ir prezidento vardu sveikinusiam pulką Generalio Štabo Viršininkui pulkininkui Kleščinskiui (ovacijos).

Mes turim progos matyti šiandieną savo tarpe ir gener.-leit. Nastopką, kuris vadovavo Panevėžio grupei ir vedė mus į garbingas kovas su bolševikais.

Mūsų tarpe yra ir mūsų mokytojas, visų Panevėžio B-no karių mylimas ir gerbiamas gener.-leit. Kattche (ovacijos).

Šiandien mus aplankė ir aukštai gerblami Italų atstovas kapitonas Sala Umberto ir Prancūzų atstovas kapitonas Grovas Dežanker. Už jų ir visų kitų svečių sveikatą keliamė mes savo taure.

Valio mūsų svečiai!

Generalio Štabo Viršininkas: Šiandieną mum kapelionas pasakė, kad vienybėje—mūsų galybė. 4-ame pulke, aš pastebėjau, yra vienybė. Mindaugiečiai moka branginti ir laikyti karių garbę.

Lai gyvuoja 4-to pėst. pulko karių tarpe vienybė ir draugingumas!

Gener. leit. Kattche: Mindaugiečiai! Mes žmonės taikingi ir ginčių nemėgstame, bet jeigu kas nors užmins mums ant kojos, įžeis mūsų garbę ir neliečiamybę, tada atsiprašomel.. Visi kaip vienas stosim mes ir kausime savo priešus. Iki paskutinio alsavimo! O jūs, panevėziečiai—mindaugiečiai, aš esu tikras, nepasiliksite užpakalyje. Valio pulko vadui ir visiems kariams.

I Divizijos Štabo Viršininkas Vyr. Leiten. Landskoronkis: Mindaugiečiai! Įgijo savo garsų

vardą prie tam tikrų konkrečių įvykių. 4-tas pulkas visuomet garbingai išeidavo iš sunkios padėties. Ačiū smūgiui, kurį pulkas sudarė lenkams ties Musninkais, mes galėjome laimėti kovą visame fronte. Bet kariai visuomet buvo kuklūs—laikyti mūsų darbus įkalnoją.

Italų atstovas kap. Sala Umberto. Niekados nemaniau, kad galima bus taip maloniai laiką praleisti kaip dabar 4-to pulko kareivių ir karininkų tarpe. Aš čia sutikau nepaprastą vaišingumą ir širdingumą.

Linkiu, kad ir ateity Lietuva būtų laimės lydimai Linkiu jums pasisiekimui (Ovacijos be galo).

Prancūzų atstovas kap. Dežanker: Pone pulkininke ir ponai karininkai! Po Italų atstovo prakalbos aš nieko ypatingo negaliu pasakyti. Aš atradau 4-ame pulke rimtą pajėgą. Jūsų gyslose teka kraujas, kurį jūsų bočiai liejo kautynėse ties Tanenbergu. Linkiu Lietuvai laimingos ateities! (Ovacijos).

Toliau savo pulkų karių vardu sveikino mindaugiečių I-jo D. L. K. Algirdo pulko Vadas majoras Skorupskis ir 7-to p. pulko vadas pulk.-leit. Adamkavičius.

Miestiečių vardu sveikino pulką Okmergės Miesto galva.

Vakare buvo pasilinksminimas kareiviams «Okmergės Aldo» salėje.

Taip iškilmingai šventė mindaugiečiai brangias jiems 2 metų gyvavimo sukaktuves. Dveji metai sunkių, bet galingų kovų su Lietuvos priešais.

Užtenka žvilksnėti į sverblasnius kovų etapus ties Kedainiais, Panevėžiu, Okmerge, Subačium, Kupiškium, Ilukšta, Šiauliais, Vilnium, Musninkais, kad jausti jau 4-to pulko didelius nuopelnus Tėvynei.

Ilgiausių metų mindaugiečiai!

Karys K — s.

Broliai, pagalvokime!

Pas mus—karių tarpe—yra tokių „formalumu“, kurių netik kad jokie statutai nereikalauja, bet kurie net kenkia netik kariui, bet ir žmogui visais atžvil-

slanklojo visu jo veidu ir taip nervino visą, kad vietos negalėjo susirasti.

Sustojo prie vakar apkaupytųjų bulvių ir vienu akymu veidas nušvito:—čia jo akėta, čia vagota, čia išdygęs augmenėlis apkaupiai! Širdin įsiliejo kažkokia žiltutė, galvi srovėlė ir nublaivė ūkanotas dvasios dūsas. Meilingomis akimis žiūrėjo, vaga eidamas į kiekvieną augmenėlį, glamonėjo jį savo žvilgesiu, tarytum jo siela susiliejo vienan gyvybės apsiraiškimo akordan su augmenėlio augimo slėpiniais.

Bet tai truko vieną akimirksnį. Pusėn lauko nuėjęs, ūmai pasuko atpėdžiu ir veidas vėl apsiniaukė. Rūščiosios mintys atkuto, kai musės pavasarį ir blaškės apitamseje galvoje.

Staiga, lyg kokios slaptosios jėgos vejamas, pasuko miestelėn. Nervingais žingsniais ėjo marguoju pievų kauru ir nematė, kaip gėlės viena po kitos lūžo po jo kojomis, neregėjo tos stebūklingosios laukinės pievų grožės, kuri kitados taip jautriai, taip įsakmiai jo sielai bylojo.

— Turi alaus? — paklausė berymantį ant tvoros žydą.

Žydas pažvelgė į nepažįstamą bernioką ir lyg ką svarstė.

— Ko vėpsai! — paskubino jį Klimka. — Alaus turi?

— Ko tu taip rėki? — nustebo žydas.

— O ko tu tyli, kai su tavim kalba... Alaus turi?

— Sa-šai turiu, turiu.

— Duokš pusę tuzino.

— Pusę tuzinai — nustebo.

— Greičiau! — nerimojo Klimka.

— Ar paslutai žmonės bažnyčion eina, o jis karčiamon ir dar rėkauja atėjęs.

— Klausyk, aš tavęs neklausinėju kur kas eina ir tu man ne pasakok... Daryk tai, ko prašau,— atmovė Klimka apykaisčiu apsiplies.

Žydas pažvelgė į nenuoramą ir, žodžio neprasitaręs, nuėjo alaus.

Klimka atsėdėjo ant suverstų medžių pavėsyje sunkiai alsuodamas ir klaidžiojo neramiomis akimis po karčiamos kiemą.

Žydas tuo tarpu atnešė alaus, stiklinę ir, visa tai pastatęs ant medžių, ištiesė ranką.

Klimka pažvelgė šnairomis į tą ranką ir numetė jona rublį. Atsikimšo bonką ir pradėjo gerti, nesuoktinais, kvailais, godžiais stiklą po stiklo rydamas, tarytum bijojo, kad kas jo sumanymą sutrukdys, kad kas atgrasys ar sulaukys nuo nutarto žygio.

Paskutinės bonkos jau nebeįstengė išgerti. Atsistojo ir svaigstančia galva nutraukė į namus. Bellipant prieš kalną, kojos ėmė pakinkliuose smarkiai linkti, tvora lyg kad strypinėjo, o augas šale tako gluosnių kvatojo ilgomis šakomis ir rodė neturimąjį ilžuvi.

Klimka sukeitė blaurliai ir sukniubo prie pat liep-

gais. Šit vienas dalykas—rodos nesvarbus, bet reikšmingas. Pas mus pasitaiko, kad yra daromas tokios pramogėlės kaip Vyties kryžiaus „užgėrimas.“ Vadinas, karys Vyties kryžiumi apdovanotas už gerą patarnavimą Tėvynei, tai būtinai padaro su drangais pasižymėjimo „užgėrima“. Tegul tai gali būti retas atsitikimas, bet man rodos, yra užtektinai reikalo pakelti balsą, kad pasmerkti tokį dalyką, nes tai biauroja mūsų armiją, kuri yra laisvos, demokratinės Lietuvos gynėja. Tik rusų caro tarnų akimis žiūrint galima taip elgtis.

Labai gaila, kad tas dalykas dar aiškinama ir teisinama—sakoma: tokia šventė kaip apdovanojimas už pasižymėjimą gyvenime tik vieną kartą arba retai teatsitinka, tai reikia ir tą dieną nepaprastai praleisti.

Broliai! Ar tik tokiu pasakymu nesutepama tą kilnų ženklą, ar ne slykštumu atsiliepia karys apsigerdamas tą dieną, kada visa tauta pavadina jį savo didvyriu, rodo jam savo dėkingumą. Broliai! Nesakykime žodžio nepagalvoję!..

Vargo Poeta.

Iš Kultūros ir Švietimo darbuotės.

(Tęsinys).

1 Raitelių pulkas.

Vystantis operacijoms, 1 raitelių pulkas 1921 m. pulko Kultūros ir Švietimo darbe nieko realaus nenudirbo, tačiau gyvenimo apystovoms pakitėjus š. m. pulke pradėta rūpintis pulko kareivių švietimu.

Š. m. vasario mėn. 24 d. įsisteigė čia pulko Kultūros bei Švietimo Komisija, kurios sudėtis paskelbta buvo š. m. „Kario“ 11-me N-ry kovo mėn. 17 d. Nuo įsisteigimo dienos, pulko Kultūros ir Švietimo komisija nudirbo ir dirba šit ką: Visų pirmiausia komisija kreipė ypatingo dėmesio į analfabetų mokymą, šis darbas dalinai pasistūmė jo priekin, bet papildant

pulką naujais kareiviais,—analfabetų skaičius vėl padidėjo ir dabar yra jų 149 žmonės. Be to, žinoma pačiam kareivių mokymui daug kenkia neatatinkami būtai. Kareiviai dažniausiai mokomi tose pačiose kareivinėse, kuriose gyvena. Taip pat sunku įsteigti mokykla tiems, kurie yra fronte.

1920 m. pabaigoje ir š. m. pradžioje pulke padaryta keletas paskaitų, kurias skaitė kun. J. Tumas, J. Andziulis A. Škema ir A. Vokietaitis. Padarytosios paskaitos kareiviuose paliko daug įdomių žinių.

Pulke yra pulko knygynėlis sudėtas iš 500 įvairaus turinio knygų. Į eskadronus knygų siunčiama nepodaug (20-30 kn.) ir paskaitytos iš eskadronų gražinamos atgal į pulką. Knygas kareiviai nelabai skaito; dažniausiai stveriasi laikraščio. Laikraščiai pulke gaunami kasdien ir iš pulko siunčiami į fronte stovinčius pulko eskadronus. Eskadronus laikraščiai pasiekia gana vėlai.

Kalėdų šventėms pulke surengta buvo keli šeimyniniai vakarėliai. Š. m. kovo mėn. 4 d. pulko štabo raštininkai pulko Kultūros ir Švietimo naudai surengė vakarą-koncertą.

Kasos stovis kol kas visai yra silpnas.

Pulko Kultūros ir švietimo Komisija būdama kad ir sunkiose gyvenimo apystovose, tačiau rūpinasi, kaip galint greičiau sumažinti analfabetų skaičių, o tada imti mokyti jau šiek tiek mokančius rašyti bei skaityti ir išplėsti pulko švietimo darbą.

3-asis raitelių „Geležinio Vilko“ pulkas.

Čia yra įsteigta pulko eskadronų ir komandų Kultūros ir Švietimo Komisijos. Pulko Kultūros ir Švietimo Komisija sudėta iš pirmininko Majoro Jasiuko, narių:—lt. Gužo, lt. Šilo, lt. Vedecko, lt. Balkūno, viršilos Rodzevičiaus, Karo vald. Kundroto ir vyr. pusk. Jankausko.

Pirmojo eskadrono Kultūros ir Švietimo komisija sudėta iš lt. Šilo,—pirmininko, vyr. pusk. Šimulaičio ir jaun. pusk. Maliausko—narių.

to per tvorą. Šiaip taip užsitrangė kuolo prisilaikydamas ant tvoros ir nugruvo nuo jos kiton pusėn.

Pro langą pamatė Magdžiukė pareinantį Klimką ir išbėgo sodno galan pasitikti.

— Jonuti! kas tau pasidarė! — rūpestingu, susopuliu balsu puolė į jį.

Klimka staptelėjo, pažvelgė baltomis į Magdūtę ir tylėjo.

— Jonuti, širdele! kaip tai...!

Palingavo Klimka galva ir, sąmojo sugraibęs, tarė:

— Pirmą tai kartą, Magdžiuk, pirmą kartą... kaip mane... gyvą matal...!

Susviro ir susmuko ant gluosnio kelmo. Sėdėjo taip nusvirusia ant krūtinės galva. Paskui atsiduso giliai ir tyliai-tyliai sulingavo galva:

— Taip, taip, Magdute — po velnių, viskas po velnių... — Ir staiga ėmė gaudžiai verkti. Tarytum nuoskaudos dėmė atlyžo ir pažadino pajautų versmes, o šios tyruoju dvasios šaltinio vandenėliu plovė prakties žaizdas.

Tik sumišusi Magdžiukė puldinėjo apie jį, lyg to atsitikimo kaltininką nujausdama...

IV.

Šeimyna jau senai buvo sukilusi. Matas vaikščiojo susiraukęs po kiemą ir atkakliai dūmė iš pypkės. Klimka nesikėlė.

Nerimo bei įpykto kurstomas, Matas palypėjo kopečiomis ir šuktelėjo pastogėn:

— Kelis kartus tave žadintil..

Iš pastogės pasigirdo sausas, troškolio nukankintas balsas:

— Negaliuoju šiandien... nesikelsiu.

Matą lyg kas apsėdę būtų:

— Aš tau tuoj visus galus sulopysiu, derva tu... Bažnyčion tavęs tai nėra, o karčiamon tai vidudieniu kelią suradai, verši tu... Žiūrėkite, nusilakė kal kiaulė, o šiandien negaliuoja, girdi—kad man tuoj keltumėis ir eitum akėti.

Karščiuojęs, nervingas Klimkos balsas neatremiamai prabilo:

— Nesikelsiu ir neisiu.

— Na, na! neprašyk Dievo, kad prikeičt užlipčiau,—atšovė Matas.

Neiškentė Klimka ir suriko:

— Ko pristojai, kai velnias dabar, ko tau čia reikial!

Kažkoks bludinyš apmovė Matą. Greitai užlipo kopečiomis pastogėn ir, apsidaires, pamatė Klimką begulintį palėpėje, kuone ligi galvos įsiknisusį į šlaudus. Greitai priėjo prie jo, numetė dvikartę ir susuko:

— Kelkis, o tai...!

Klimka pažvelgė į jį atkakliomis akimis ir tyliai, bet įsakmiai atrėmė:

— Negaliuoju ir nesikelsiu.

Lyg paibelis Matą pagavo: sugriebė Klimkos ranką, išvilko jį iš guolio ir pastūmė prie kopečių.

— Nesistumdyk ir nerėkūk: — sakau nesikelsiu,

Antrojo eskadrono Kultūros ir Švietimo Komisija sudėta iš ltn. Vedecko—pirmininko, vachmistro Staneikos ir rašt. Dovydaičio—narių.

Kulkosvydžių komandos Kultūros ir Švietimo Komisija sudėta iš Majoro Josiuko—pirmininko, jaun. pusk. Balzerio ir eilinio Eidukevičiaus—narių.

Neriknuotės komandos Kultūros ir Švietimo Komisija sudėta iš ltn. Balkūno—pirmininko, vachmistro Petraičio ir eilinio Venekevičiaus—narių.

Muzikantų komandos Kultūros ir Švietimo Komisija sudėta iš vyr. pusk. Jankausko—pirmininko, jaun. pusk. Rimkaus ir eilinio Sabaliausko—narių.

Šios visos pulko, eskadronų bei komandų Kultūros ir Švietimo komisijos yra įsisteigę nesena, todėl ir apie jų darbuotę platesnių žynių šiuo kart paduoti negalima. Kol kas, visu pulko ir jo eskadronų bei komandų Kultūros ir Švietimo Komisijų rūpesnių š. m. kovo mėn. 27 d. pulko kareiviams surengta buvo šokių—žaislų vakarėlis.

Analfabetų pulke yra 86 žmonės.

9 p. L. K. Vytenio pulkas.

Čia pulko Kultūros ir Švietimo Komisijos rūpesniu tvarkomos kareivių mokyklos. Tik trūksta joms mokytojų. Taip pat tvarkomi knygynėliai ir tuojau rūpinasi jie tinkamai sutvarkyti kuopose. Pulke yra 20 analfabetų, bet tikimasi greitai laiku pasiseks jų skaičius sumažinti, į analfabetų skaičių įskaitomi ir tokie kareiviai, kurie vien tik pavardę moka pasirašyti. Turima vilties, kad pastaruosius lengviau bus išmokyti.

Velykų šventėms pulko, 1 bataliono Kultūros ir Švietimo komisija Žiezmaruose surengė vakarą, kuris pasisekė gerai. Iš spo rtojrangių, pulke pageldaujamas futbolas, kurį įsigyti norėtų kiekviena kuopa skyrium. Pastaruojų laiku kuopų kareiviai mieliau pradėjo domėtis leidžiamuoju pulko laikraščeliu „Tėvynės Gynėjas“ ir tikimasi, kad greitai bus galima jis šiek tiek pajvairinti ir tinkamiau sutvarkyti. Pulko kareivių švietimo reikalams padarė gana žymią pažangą Kareivių Priete-

lių Dr-ja, atsiųsdama daug mokymo vadovėlių ir rašomosios medžiagos.

Pulke Kultūros ir Švietimo darbas žymiai pakylės

Šarvuotas traukinys „Gediminas“.

Vystantis operacijoms ir traukiniui „Gediminui“ esant fronte, rūpintis jo kareivių švietimu, nebuvo galimybės. Tačiau operacijoms nutilus ir „Gedimino“ traukiniui apsistojus Kaune, 1920 m. pradėtas buvo jo kareivių švietimo darbas. Tam tikslui gruodžio mėn. 8 d. susidarė Kultūros ir Švietimo Komisija šioje sudėty: leit. Toliušis — pirmininkas, feldšeris Butkis ir eilinis Frenzellis—nariai. Komisijos uždutis buvo mokyti kareivius skaityti, rašyti, skaičiuoti, aiškinti Lietuvos istoriją ir t.t. Nesant lėšų mokslo vadovėliams įsigyti, Komisijai ir mokiniams buvo gana sunku. Taip nors ir prie sunkių aplinkybių buvo teikiamas švietimas, tačiau jau dabar galima pasakyti, kad iš senųjų kareivių nė vieno nėra nemokančio rašyti arba skaičiuoti. Vėliau gyvenimo apyvokoms pagerėjus, š. m. sausio mėnesio pabaigoje, kada traukinio baze ir kareivinės vagonai sutvarkyti buvo visai, komisija pasirūpino kareivių skaityklą ir mokyklą sutvarkyti tinkamiau. Tam tikslui mokykloje buvo įtaisyti stalai dėl 30—40 žmonių ir dvi lentos. Skaityklai iš Kareivių Prietelių Dr-jos gauta 227 įvairaus turinio knygos ir iš Literatūros Skyriaus 1682 auksiniai mokyklai vadovėliams įsigyti.

Dabar skaitykloje yra: 450 įvairaus turinio skaitymo knygų, vadovėlių iš istorijos, lietuvių kalbos, aritmetikos, geografijos, gamtamokslio (skyrium), žemės skritulio, Lietuvos ir Europos žemlapiai, šachmatai šaškės, loto ir t.t. Ateity manoma nupirkti skaityklai albumą ir jau rinkti visus karo atvaizdus, liečiančius dalį kaip antai: šarvuoto traukinio kautynės, kareivių atvaizdai, grupės, stovėjimo vietos ir t.t.

Laikraščiai gaunami kasdien iš Karo Lauko pašto Centralinės. Negaunami tik „Laisvė“ ir „Echo“ Kodel?*)

*) Žiūrėk žemiau Kauno m. komendantūros pranešimą.

tai ir nesikelsiu, — atsparos dvasios gundomas, atšovė Klimka.

— Tu čia man prieštarausi, — suklykė Matas ir vienu ypu sudavė Klimkai per veidą. Neturėdamas tvirtos atsparos po kojų, Klimka pargriuvo ant šiaudų, bet tuo pačiu akimirksniu atsikėlė ir vienmarškinis nubėgo kopečiomis žemyn. Pasuko svirnelin ir tenai, greitai apsitaisęs šventadienio rūbais, išėjo per daržą.

Matas pažiūrėjo iš paniūrų į beišeinantį Klimką ir sušuko pavyksmu:

— Sugrįši, sugrįši tu man atgal, tai dar ne tiek tau teks... — nūsuko ir nuėjo grįžlon.

Įėjęs seklycion, pamatė Magdžiukę bestovincią prie lango ir tuoj užsėdo:

— O tu, žiūrėk man... pamatysiu ar išgirsiu tave besėbraujant su tuo valkata, tai paminėsi tu mane.. Rado ūkininko duktę sau piemenį — tinkama poral.. Aš tau jį išmušiu iš galvos...

Tuo pačiu momentu prasivėrė kamaraitės durys ir pasigirdo Matienės balsas:

— Ko tu pasiutai šiandien, kai durnaropės priėja..

— Ir tu čia, kerplėšal — šoko intuzės Matas ant žmonos. — Vis per tave ramumo nėra... vis tu „chevras“ varinėji...

— Neskėtriau, susimildamas, neskėtriau, — stengdamas šaltai kalbėti, atrėmė Matienė. — Dar kryžiaus

ant kaktos neuždėjai, o jau visą pragarą sukėlei... Kai koks aitvaras, tiek težino, ką su visais pautis... Kad tau šeimyna nutyli, tai tu manai, kad ir aš tylėsiu, kad tu ir manim jodinėsi...

— Nutilk, rupuže, — suklykė Matas, — o ne, tai kad išvanosiu kailį...

— Negazdink, negazdink! netokia aš jau baikšti, kaip tau matos... Perilgus nagus užsiugdinai, tai nežinai dabar kur juos kišęs... Kad kas tau jų nenuvertų...

— Lok, lok, kol nenutildysiu, — lyg kiek atlyžęs, murmėjo Matas. Po valandėlės pridūrė: — Žiūrėk, kad šita, — galvos kryptelėjimu nurodė Magdžiukę, — nesivalkiotų su tuo piemeniu, o tai prilupsiu, kad ir dvėsdama minės.

Matienė pašoko.

— Nekaišiok nagų prie mergaitės, o tai akis išdraskysiu... Paleido nagus, tai jau ir mano, kad jam viskas galima. Pertoli sieki, ne tavo nosiai, ne tavol — nekvaršink tuščiomis sau galvos, — tu jau mergaitės nedaužysi, nesapnuok, ne...

Matas lig nusijuokė.

— Tu man neduosi?

— Žinoma, aš!

Atsikėlė nuo kėdės ir, eidamas į duris, drėbė į žmoną:

— Žiūrėk ir dabok, ką pasakiau: — pamatysiu

Visų gaunamų laikraščių vienas egz. paliekamas skaityklai, kiti gi visi išduodami kareiviams skaityti. Knygas ir laikraščius kareiviai skaito noringai ir kasdien vakarais daugelį kareivių galima rasti skaitykloje. Skaitykla atidaroma užsiėmimams užsibaigus ir knygos išduodamos kasdien.

Įsigijus vadovėlių ir priėmus daliai gana žymų naujokų skaičių, tolymesniam mokyklos vystymosi, numatomi šie reikalavimai:

1) padalyti mokyklą į 2 skyrius, iš kareivių išsilavinimo.

2) išdalyti vadovėliai kareiviams į vagonus taip, kad jie galėtų iš jų prisirengti pamokoms.

3) papildyti mokymo programą iš programos, išdirbtos Gen. Št. Literatūros Skyriaus Švietimo Dalies ir pakviesti ką nors iš žymesnių darbuotojų padaryti paskaitos.

4) lešom įsigyti, surengti keletą vakarų, koncertų ir t. t.

5) daugiau dėmesio kreipti į sportą, būtent: futbolą, šachmatus, atletiką, kad galima būtų dalyvauti Armijos rungtynėse.

1 Karo Ligoninė.

Nuo š. m. kovo mėn. 1 d. čia oficialiai veikia Kultūros ir Švietimo Komisija susidedanti iš pirmininko kapitono Daugvilo, sekretoriaus rašt. Raukčio ir narių:—karo vald. Šimėno, sanit. pusk. Milevičiaus ir rašt. Lapino.

1 Karo Ligoninėje Kultūros ir Švietimo darbas yra pradėtas seniau. Nuo 1920 m. lapkričio mėn. iki š. m. kovo mėn. 1 d. minėtoji komisija veikė oficialiai. Komisijos rūpesniu buvo įsteigti bendro lavinimo kareiviams kursai, kuriuos jau lanko ligoninės komandos kareiviai. Komanda kursus lanko pasiskirsčius į 2 grupi, t. y. viena analfabetų ir antra, jau šiek tiek mokančių rašyti ir skaityti. Prasilinkus 3 mokslo mėnesiams, kareiviuose pastebėta žymi mokslo pažanga ir komisija tikimasi, kad 1 karo ligoninės komanda ateity liks be analfabetų.

Ligoninė turi knygyną, kurio kuo ne pusė yra 11 Karo Ligoninėje. Knygynas sudėtas iš 1859 knygų. Knygos yra įvairiausio turinio. Žinoma, yra čia daug suaukotų knygų, kurios daugiausia dvasinio turinio ir jas skaitytojai ne labai skaito, (žinoma ne visi). Gautame iš Literatūros Skyriaus knygynėly yra daug beletristikos knygų, kurias skaitytojai skaito mieliau.

Ligoniams skaityti knygos išduomos per gailėtingąsias seseris, ligoninės komandos kareiviams gi per būrininką arba skyrininką. Knygos dėl neapdarymo dažnai nyksta.

Laikraščių 1 Karo Ligoninė gauna kasdien iš Karo Lauko pašto Centralinės.

Dažnai 2 Karo Ligoninės Kultūros ir Švietimo Komisija ligoniams ir ligoninės komandos kareiviams rengia vakarėlius.

1 Karo Ligoninės Kultūros ir švietimo komisija dirba.

Inžinerijos puskarininkių Mokykla.

Inžinerijos puskarininkių mokykla yra maža kariuomenės dalis, kurios tikslas yra parengti tinkamą skaičių puskarininkių, specialistų pionierių srity. Mokyklon priimami kareiviai, baigusieji pradedamąją liaudies mokyklą ir išlaikusieji lietuvių kalbos ir aritmetikos kvotimus. Esmės tikrinybėje, mokykla yra ne kas kita, kai karo švietimo įstaiga. Be grynai karo mokslo ir specialių dalykų, kaip antai: lauko fortifikacijos, kelių, tiltų, sprogdinimo ir t. t., einama čia ir bendri lietuvių kalbos, aritmetikos, geometrijos, Lietuvos istorijos, geografijos ir kt. tam panašūs mokslai.

Mokykloje mokiniams, kaip karo, taip ir bendro mokslo teikia mokyklos viršininkas ir jo padėjėjas.

Kauno m. Komendantūra.

Čia kareivių švietimo darbas varomas intensyviai. Komendantūros dalyse t. y. įvairiose kuopose yra įsikūrę Kultūros ir Švietimo Komisijos, be to, be šių komisijų yra įsteigta bendra, taip vadinama Komendantūros Kultūros ir Švietimo centro komisija, į kurią nariais įeina kai kurie ir komendantūros dalių komi-

su tuo paršu ją besivalkiojančią—kailio nepaliksiu, — trenkė durimis ir išėjo.

— Išgraužt peraukštai siekil — metė pavyksmu Matienė.

Klimka tuo tarpu laukaisėjo tėviškėn.

Mintys, tamsios kai audringa rudens naktis, apgobė visą jį. Ejo tėviškėn, bet pats numanė, jog nieko iš to nebus, jog tėvuose negalės pasilikti. Patlems duonos trūksta, o čia dar bereikalingas žmogus ir su juo reikės tasai negausus kasnis dalytis. Ne, iš to nieko nebus—tėviškėje jis jei bent dieną, kitą tegalės išbūti...

Atsisėdo ant akmens ant rugių ežės ir krapštinėjo karklu našią žemę, o mintys painiojos, raizgės, mazgės, į garankštis susimezdavo, bet išėigos surasti nestengė.

Tylus, giedras, saulės gausumu pertekęs vasaros rytas, yt užburtas jausmų valdovas, skėtės viršui galvos, o žemai ošė rugiai, slėpningas vedė bylas rugiagėlės ir barės su negausingomis laukinėmis raudongalvėmis aguonomis. Kur-nekur nepamirštuolės susimetė melsvutin, akį žavintin vainikan ir šypsojos dangaus šuntančion mėlynėn.

Tyla bei ramumas nepadalijamai viešpatavo aplinkui ir nesuvaldomomis srovėmis liejos Klimkos kritinėn, glostė sukilusius verpetus, įankino pasišiausį sopulį ir visam jam skelbė stebuklingąją gamtos

armoniją, jos taiką, jos gaivinančią balsamą—jėgą...

Nusileido nuo akmens žemėn, išsitiesė ant ežės ir įsmeigė akis į dausas. Kartkartėmis jo žvilgesį sutrukdavo bėskraidanti kregždė, tai mašalų kamuolys iškildavo kienu tai išgązdintas ir tuoj vėl nusileisdavo, tai čiaukšlys žvirblis, brėstančion varpon įkibes, girdavos maisto radės...

Ir rodės jam, kad ta nepaimamoji gamta ir jis—tai vienas tas pats apsireiškimas, tai vienas tas pats asmuo, tik kažkokios rūščios, kerštingos rankos dėl nesugraibomų nuodemių išskirtas, padaryta to rūstibių dievo nesamone:—vienata, pilna, armonijinė vienata suskaldyta, išdalyta ir amžių bei kankynės kelionėje neįstengianti savęs susirasti, susilieškoti pirmųkščių savo sudėtinųjų dalių ir tapti tuo, kuo buvusi—vėl anąja pilna, armonine, iš gamtos čielybės neišskiriama vienata...

— Išėisiu... nebūsiu... eisiu, kur žmonės apykantoje gyvena...

Kartojo slaptasis jausmų bei sąvokos veiksnys slapčiausiajį jo troškimų mintį.

— Išėisiu... nebūsiu...

Kurčiu skardu atliepė suirusi, nuskausta jo siela... O tuo tarpu tikrinybė keldino kitą, rūstų klausimą:

— Kur dėsies?... Ka beveiksi?...

Instinktas, lyg savęs sutappymu besirūpindamas, šnypstelėjo karščiuojančiai sąvokai:

sljų nariai, kaip antai: Karo lauko milicijos mokyklos ir kitų. Kultūros ir Švietimo centro komisijos pirmininkas yra komendantas padėjėjas vyr. leit. Augulis.

Apie komendantūros centro komisiją ir dalių komisijų nudištinėjimą ir dirbamą Kultūros ir Švietimo darbą galima pasakyti ir parodyti šitą: Analfabetų yra: nerikiuotės kuopoj—5, komendantūros—10, atsargos—15, ir mokomoj komandoj—3 kareiviai, t. y. viso 33 kareiviai.

Mokslas eina visose Komendantūros dalyse, kartais geriau, kartais blogiau, atsižvelgiant į mokytojus. Jeigu mokytojai nekomandiruojami, nepaleidžiami atostogų, mokslą pasiseka sutvarkyti tinkamai, bet atsitikus atvirkščiai, — mokslas suyra. Dedamos visos pastangos, idant švietimą kareivių tarpe kiek galint varyti pirmyn, ir ištikrųjų pastebėta jau nemažas progresas. Laikais kuone visoje Komendantūroje nebebūna visai nemokančių skaityti arba rašyti. Bet kareivius siuntinėjant iš dalies į dalį, dažnai pasitaiko, kad iš švietimų dalių atsiunčia nemokančių pavyzdžių, į atsargos kuopą atsiuntė 20 žmonių, iš kurių 15 visai nemoka nei skaityti, nei rašyti. Laikraščiai gaunami visi, kuriuos nurodė—paskyrė Literatūros skyrius, išskyrus „Laisvę“, kurios negauta nė vieno ekzemploriaus. Delko—nežinia?!) Laikraščiai išdalijami proporcingai kareivių skaičiui. Kareiviai laikraščius skaito noringai. Visose kuopose, išskyrus atsargos kuopą yra įsteigti knygynėliai, kuriuose visuose yra 1140 knygų. Neseniai komisijos rūpesniu švietimo darbui yra asiguoti pinigai, iš kurių bus galima atsargos kuopoj knygynėlis įsteigti, padidinti jie visose kitose Komendantūros dalyse ir praplėsti platesnė švietimo darbuotė.

Mokslo vadovėlių kol kas yra sulyginamai maža. Iš frankų yra dideli gaubliai, klasių dideli žemlapiai: pusrutuliu, Europos ir kiti, rasių, geografijų pradžios paveikslai ir t.t.

¹⁾ Kad nesusibankrotavus „Laisvės“ redakcija savo laikraščio veikiančioms kariuomenės dalims, išskyrus Karo ligoninę ir kitas žymesnias vietas kariuomenės dalis, veltai siūti nelabai moki.

— Sugrįši į Matus...

Lyg kirmino įkastas, pašoko, atsisėdo ant akmens, nesuvoktinai pabraukė ranka per veidą, lyg įkyriąsias mintis nubraukti būtų norėjęs. Šalto šiurpulo vilnys nubėgo visu kūnu.

— Vėl tan pragaran!..

Ir iš to pragaro baisenybių iškilo staiga susislojęs, susirūpinęs, lūstas Magdžiukės paveikslas.

— Ko dabar tai reikia?

Šuktelėjo sau jis, bet tuo atsiliepimu visgi neįstengė nuslopinti anos šiltutės srovės, kuri iš kažkokių gelmių iškilo ir užliejo sustingusią širdį.

Neištikimomis, abejo akimis pažvelgė savin, papurtė galva ir, lyg vidaus jėgų keliamas, atsistojo, pažvelgė Matų sodybon ir pamažu nuėjo laukais savokos gaudyti.

Tiktai vėly vakarą pasuko į Matų viensėdiją ir lėtai, sustingusiais žingsniais lipo kalnu aukštyn. Staiga, pro medžių tankynę subalavo kažkas ir išgirdo balsą:

— Jonail.. Jonail..

Priėjo pamažu. Už statinių Magdžiukė padavė valgio suvynioto popierėlio ir greitai tarė:

— Alkanas... suvalgyk... ir eik gulti... eik, Jonuti, gulti... (B. d.)

Iš žaislų daugiausia vartojamos šaškės, domino, rėčiau šachmatai, yra futbolas ir krocketai, kuriais žiemos metu nesinaudojama.

Del vakarų ir koncertų Komendantūra taip pat nemiega. Neperseniausiai čia Kultūros ir Švietimo Komisijos rūpesniu surengtas buvo koncertas su šokiais, kuris gryno pelno davė 15,500 auksinų; be to, Komendantūros kuopa Šančiuose surengė šokių vakarą, iš kurio taip pat pelnyta 2000 auksinų. Be savųjų vakarų, kareiviai dažnai vedami yra į Karių klubą arba miesto sodo teatrą. Kada tik galima siunčiami į kinus, kuriuos ir laiką nurodo Literatūros skyriaus Švietimo Dalis. Prieš kai kurį laiką komendantūros kareiviams Karių klube padaryta keletas paskaitų, kurias skaitė kun. J. Tumas, Kom-ros gydytojas ir kiti.

Apskritai imant, reikia pastebėti, kad Kauno m. Komendantūroje žymiai pakiltų kareivių švietimas, jei taip nekankintų juos sargybos. Kareiviai sargybas eina kuone klaurą dieną, išskyrus Karo milicijos mokyklą, kur viskas eina normaliai.

Aiškliai numatoma, kad Kauno m. Komendantūros kareiviai turi sargybų ir šiaip įvairaus darbo apščiui, tačiau ir švietimo srity neatsilikę. Žinoma, priklauso nuo Kultūros ir Švietimo Komisijos.

Ežerėnų m. Komendantūra.

Komendantūros Kultūros ir Švietimo Komisiją sudaro: vyr. raštin. Tautkevičius Jonas—pirmininkas, vyr. rašt. Žukauskas Leonas—sekretorius, grandinis Jermolavičius Balys ir eilinis Pauris Juozas—nariai, pastarsis knygynėlio vedėjas.

Čia 1920 m. kareivių ir kai kurių piliečių aukomis įsteigtas Komendantūros kareivių knygynėlis, sudėta iš 300 knygų. Surengta trys vakarėliai iš kurių pelno padidinta knygynėlis ir atsिमokėta Literatūros skyriui už anksčiau paimtą knygynėlį. Iš likusių pinigų surengta du šokių ir žaislų vakarai, o Kalėdų švenčių 2-je dienoje — vakaras-spektaklis. Suvaidinta Žemaitės 2-jų veiksmų komedija „Apsiriko“ ir padeklamuota eilų. Analfabetų yra 10 žmonių.

Daugiau žinių iš Ežerėnų m. Komendantūros Kultūros ir Švietimo Komisijos darbuotės nėra. Kiek matyti Ežerėnų Kultūros ir Švietimo Komisijos veikimas mažas ir silpnas, išskyrus knygynėlį, apie kurį žinių nėra, kas ir kaip juo naudojasi. Kad praeitais metais surengti buvo du šokių vakarai, apie jų pelną arba deficitą, taip pat žinios nėra. Šokti—nereiškia šviestis ir šviestis..

Pravartų yra, idant Ežerėnų m. komendantūros Kultūros ir Švietimo komisija užuot rengus šokių vakarus, įsteigtų analfabetams mokyklą, kurių kaip komendantūroje 10 siekiantis skaičius nuostabiai yra didelis. Juk rikiuotės dalys, kurios stovi sunkiose gyvenimo apūnkėse ir netikusiose mokymui vietose, senai jau stengiasi analfabetes palikti mokančiais rašyti ir skaityti ir jose analfabetų skaičius yra maža kiek didesnis, dažniausiai lygus, kartais net ir mažesnis negu Ežerėnų m. Komendantūroje. Visų pirmausia reikia jėiti į tuos draugus, kurie nė A B C nepažįsta ir tik tąją spragą užtaisius žiūrėti kartais ir į vakarus bei pasilinksminimus.

Tad šalin šokius, vakarus, — į darbą analfabetes mokyti!

Mažeikių etolis ir ruožo Komendantūra.

Čia yra įsteigusi komendantūros Kultūros ir Švietimo Komisija šioje sudėty: Kapitonas Gricius—pirmininkas, vyr. leit. Adomaitis, viršilė Ovildys Juozas, raštininkai Sakelis Henrikas ir Gricius Edvardas—nariai.

Platesnių žinių apie komendantūros Kultūros ir Švietimo Komisijos darbuotę, kol kas nėra.

Panevėžio Igulos Švietimo Komisija.

Nesenai Panevėžy susikūrė, taip vadinama Panevėžio Igulos Švietimo Komisija, į kurią įeina nariais nuo įvairių kariuomenės dalių atstovai, būtent: Kareivių prietelių dr. jos D-ras Januškevičius—pirmininkas ir e. išdininko p.; 5 p. p. ūkio kuopos karininkas Tamulevičius—vice - pirmininku; Panevėžio m. Komendantūros kareivis Lomanas—sekretoriumi; 2 p. p. mokomos kuopos kareivis Vištortas; 5 p. p. Atsargos kuopos kareivis Breklis ir Panevėžio stoties komendantūros kareivis Švaikauskas—nariais. Susikūrusi Švietimo Komisija padarė 12 posėdžių, kuriuose buvo svarstomi susitvarkymo ir kareivių švietimo reikalai.

Š. m. Sausio m. buvo atidarytas Igulos Karių Klūbas, kuriame iki gavenios pradžios surengta 6 šokių vakarai. Nesenai minėtame klūbe įsteigtas knygynas ir skaitykla. Tuojau manoma atidaryti ir valgykla. Be to, įkurta karių mokykla, kurią, kaip galime numatyti, lankys 370 analfabetų ir daugelis kitų kareivių.

Pagirtinas dalykas yra kurti panašūs klubai ir rūpintis juose kareivių švietimu. Tačiau Igulos Švietimo Komisijos prašoma daugiau kreipti dėmesio į kareivių mokymą rašyti bei skaityti, o itin analfabetus, kurių begalo didelis skaičius. Šokiai ir jiems panašūs vakarai švietimo srity nėra tikęs dalykas! Be to, anaipol, neginami pasilinksminimai, tik žinoma su saikul.. Tikimasi, jog ateityje Panevėžio Igulos Švietimo komisija parodys pavyzdinių švietimo darbų vaisių!...

J. Andziulis.

Steigiamasis Selmas.

77-asis 1921 m. balandžio m. 5 d. posėdis.

Po velykinjų atostogų pirmininis posėdis. Dienotvarkėn įneštas taip senai laukiamas „Žemės reformos įstatymas“.

Pirmininkauja A. Stulginskis.

Iš eilės Ministeris Pirmininkas D-ras Grinius atsako į paklausimą Steigiamojo Seimo nario generolo Galvydžio-Bikausko del laisvo grįžtančiųjų iš Amerikos rusų komunistų grįžimo per Lietuvą ir net gyvenimą Lietuvoje. Nurodo, kad jau Krašto Apsaugos Ministerija ir Užsienio Reikalų Ministerija išdirbo grįžtančiams tam tikras taisykles, kuriomis ir bus vadovaujama. Padaryta tam tikri žygiai, kad Amerikos valdžia taip pat reguliuotų emigrantų grįžimą iš Amerikos į rusus. Ateityje Lietuvon bus grąžinami tik Lietuvos piliečiai. Rusų gi piliečiai, jei norės grįžti per Lietuvą, galės būti siunčiami tik tranzitu ir iš kairio susitarus su mūsų atitinkamais organais.

Atsakius dar Ministeriui Pirmininkui į atstovo Pakalkos paklausimą del neapmokėjimo dieniniams staurųjų geležinkelių darbininkams už vasario 16 d. einama svarstyti sekančio dienotvarkės punkto „Gamtos tyrimo stoties įstatymas“. Su kaikiuriais pataisomis įstatymo sumanymas priimtas dviem skaitymais ir prieš trečiąjį skaitymą atiduotas Bendrai teisų Komisijai.

Toliau seka „Pradedamųjų mokyklų įstatas“.

Šis įstatymo sumanymas smarkiai debatuojamas ir sukėlė karštų ginčų. Bendrosios diskusijos prasidėjo 11 val. 20 min., posėdis tęsiasi iki 3 val. po piet ir ginčai liko atidėti kitam posėdžiui.

Įstatymą referavo D-ras Jokantas. Išsitarė visa eilė atstovų, kurie nurodinėjo netobulumus telkiamojo įstatymo.

Kalbėjo atstovai: Tijunaitis, D-ras Steponavičius, Kupčiūnas, Čapinskis ir Liaus.

Jiems bendrai atsakinėjo Švietimo Ministeris p. Bizauskas.

Į atstovo Liaus (lenkas) priekaištą del uždarymo Telšių lenkų mokyklos Šv. Ministeris paaiškino, kad minėtoji mokykla buvo uždaryta žmonėm reikalaujant, o kitas lenkų mokyklas tai kad ir norėtumėm, būtų sunku uždaryti, nes jos neteikia mums savo adresų. Mums reikia stačiai jų ieškoti. Ir šis siūlomas įstatymas jokios priespaudos nedaro tautinių mažumų mokyklom.

Baigus kalbėti Švietimo Ministeriui, posėdis baigiamas 3 val. Tolimesni ginčai del šio įstatymo atidedami kitam kartui.

78-tas 1921 m. balandžio m. 8 d. posėdis.

Pirmininkauja D-ras Staugaitis. Iš eilės atsakinėja Susisiekimo Ministerijos atstovas vandens ir uostų Direktorius p. Šimoliūnas į Steigiamojo Seimo nario Žitinevičiaus paklausimą del esamosios Susisiekimo Ministerijos netvarkos vandens srity.

Paklausėjas nurodo, kad Kauno uoste daugelis laivų guli prisemtų vandens. Vieni iš jų visiškai nuskendę, kiti rūdyja ant žemės vandens prilyti. Du geležiniai laivai prieš Tilmanso fabriką paversti šonu ir vartojami vietoj klozetų. Nemuno pakrantėj visur matosi netvarka. Zapyškio pakraštys vienas laivas išstumtas ant kranto lyčių sulaužytas, kitas Aleksote toklu pat būdu sulaužytas, o del to, kad jie savo laiku nebuvo pastatyti tam tikroji vietoj.

Pontono tiltas ties pat Kaunu guli be jokios tvarkos ir 40 geležinių valčių guli žemėje ir nyksta. Tai klausama, ar žinoma esamoji netvarka ir kas manoma daryti jai pašalinti.

P. Šimoliūnas nurodo, kad jeigu jau laivai guli pakraščiuose, tai tik tokie, kurie reikalauja didelio remonto. Ministerija gi imasi žingsnių veikiausiai pašalinti esamąją kai kur netvarką.

Toliau Pašto ir Telegrafo Valdybos Direktorius p. Tomaševičius atsakinėja į Steigiamojo Seimo nario Carneckio paklausimą del susisiekimo orlaiviais tarp Berlyno ir Maskvos per Kauną. Jis aiškina, kad vokiečių pašto ministerija kreipėsi į mus prašydama leisti atskristi vieną kartą į Kauną bandymui. Tas buvo leista. Daugiau jokių sutarčių dar nėra padaryta. Yra pasiūlymų iš įvairių firmų del nuolatinio susisiekimo tarp Vokietijos, Maskvos ir Kauno ir tie pasiūlymai dar vis plaukia. Kai bus jie visi surinkti, tasyk bus padarytos varžytinės. Jei paštas ir bus vežiojamas, tai aišku, kad kartu su tam tikru mūsų žmogumi, kuris visą prižiūrės.

Atsakius į paklausimus einama prie II-jo dienotvarkės punkto Pradedamosios mokyklos įstatymo tęsinys.

Tęsiamos bendros diskusijos prie pirmojo skaitymo.

Kalba visa eilė atstovų: Tamošaitis, Čepinskis, Bičiūnas, Tijunaitis, Liausas, Kupčiūnas, Bielėnis ir kiti.

Daugiausia ginčų sukelia tikybos klausimas. Pirmuoju skaitymu diskusijos nebaigiamos, atidedamos sekančiam kartui. Posėdis baigiamas 3 val.

A k s.

Teatras.

I. Severinino poezės koncertas. 1921 m. kovo m. 5 d. Kauno miesto teatre Igorius Severininas laiko savo poezės koncertą.

Nerašant jo skaitytų kurinėlių kritikos ir nesileidžiant į smulkmenas, buvo gauta įspūdiškas žodžių vandens upė teka tuščia... Kad taip pasiluntus ją malūno girnų ratams suktil! Ką tik pasako, tai vis pažai, carai, carienės, carytės, alyvų krūmai, meilė, mylėjimas...

Nenorėdamas pamana: nejaugi visi tie nuvalkioti, nunešioti, nudėvėti žodžių skarmalai dar neinkirėjo visuomenei. Bet lietuvių visuomenė, matyti, tuo atžvilgiu kiek sąmoningesnė ir lietuvių nedaug ten būta. Daugiausia būta rusų ir žydų į jiems tai tiko ir jie I. Severeninui plojo katučių.

Kažin kaip man prisiminė kažin kur pasakyti Vladimiro Majekovskio žodžiai: „Igoriau Severenine, kaip drįstate poeto vardą nešioti?“ ir dar kitur dėl jo išsitarė: „jeigu toki, kaip jūs, yra kurėjai, tai spiauti į visokį meną ir geriau šmugeliu verstis!“

Karo ir politikos laikais, ginklams žvangant, dabar, kada kiekvieno paprasto kareivio nuotikiai šimtą kartų įdomesni, skaityti išlepintos ir opios mergelės svajonėles ir ilgesėlius yra griežtai neleistina.

Turi būt Igorius Severininas netekęs draugų Rusuose, eina jų ieškoti užsieny. Matyti, jis vis dar tvorele apsitvėręs nuo pasaulio ir savo sielos darželyje dausų migdolus svajoja ir myli limonadą su ananasais. Teisybė: limonado stiklėlis gardu, bet jeigu limonado visa bačka, tai ir didžiausiam jo mėgėjui atsirūgsta neskaniai, ir turi pretensijų „į Rygą.“

Labai abejotina, ar Latviuose ir Estuose jis turės pasisekimo savo „limonadščina“. Galime palinkėti greičiausios kelionės pačiam Igoriui Severeninui ir jo limonadinės poezos bagažui.

Kiti I. Severenino poezos koncerto dalyviai nieku ypatingu nepasižymėjo.

Balkytė Sauskytė deklemavo I. Severenino kūrėlius. Jie jai ir tiko. Rodėsi lyg jos pačios, o ne I. Severenino kurti.

S. Ulmanas dainavo italų ir rusų dainėlių.

A. Braueris barškino partapijono klavišais, lyg klaunas—pažiūrėti, o paklaustyti—nieko sau.

Apskritai imant, jie labiau, negu I. Severininas, patikę publikai.

Nežiūrint į tai, daug kas tuoj po pirmo arba po antro akto išėjo, ir Igorius Severininas be bis'u papabaigė savo poezos koncertą.

Saly Janulaitis.

- Politikos mįslė.

Žulikų žuliks, kraugerių vadas,
eina kai slėubas, maras ir badas;
laužo ir daužo, žūdo, naikina —
ir visa šventa kojomis mina;
galvą pakėles, iltis išvertes;
ožiško būdo, vilkiško kraujo;
veiniškų norų, baisiai įnirtes;
sugrobes Vilnių gniaužo jį saujoj;
kauja ir karia, gauda ir šauda,
ir plėsdams, lupdams, kraujuose maudos;
spėkit kas būtų, jeigu jis žūtų?

K e v ė k š k e p u r i s .

* * *
Skaityk pirmąsias raides.

R e d .

Kas klausia, tas neklysta.

Kla.

Prašau ataktyti man į vieną klausimą: ar galima važiuoti atostogoms į Rygą (Latviją) mūsų karsinėje uniformoje?
Kar. Atyčkons.

Ata.

Oerlau be uniformos važiuoti, nors kol kas mū draudžiama ir uniformoje.

R e d .

Kla.

Kada bus atsiųsti Kryžiai pasižymėjusiems kovoje Kareļivis Rozenbergas.

Ata.

Vyties Kryžiai jau užsakyti ir kai juos padarys bus išduoti apdovanotiems kareiviams.

R e d .

Karluomenės kronika.

Karių klubas Kaune.

Prie Kauno Karių klubo yra įsisteigusi klubo Dramos Mėgėjų Kopelė, kuri dažnai rengia vakarelius. Velykų šventėms minėtoji kuopelė surengė keletą vakarėlių šiokioje tvarkoje:

1) Velykų švenčių pirmąją dieną suvaidinta Fredro vieno veiksmo komedija „Žvakutė užgeso“ ir Przybylskio vieno veiksmo komed. „Nesipriešink“.

2) Velykų švenčių antrąją dieną t. y. kovo mėn. 28 d. E. Rucevičienės sulietuvinta 3-jų veiksmų tragikomedija „Lapkus“.

3) Velykų trečiąją dieną t. y. kovo mėn. 29 d. Baluckio 3-jų veiksmų komedija „Aukso dievalčiai“.

4) Kovo mėn. 31 dieną pakartota Fredro „Žvakutė užgeso“ ir Przybylskio „Nesipriešink“ dvi viena-veiksmės komedijos.

✓ 5) Balandžio mėn. 2 d. suvaidinta Žemaitės 3-jų veiksmų komedija „Trys mylimos“ ir.

6) Balandžio mėn. 5 d. pakartota Przybylskio vieno veiksmo komedija „Nesipriešink“ ir surengta koncertas. Koncertas išpildytas šitaip: p. Vaičkienė gražiai padainavo Kaševarovo „Tyluma“ ir Bomo—„Taip, kaip naktis“.

Pastarąją padainavus, karių klubo publika iššaukė p. Vaičkienę padainuoti dar ką nors. Tada p. Vaičkienė sudainavo „Pamylėjau vakar, pamylėjau šiandien“. Vėl iššaukta p. Vaičkienė pakartojo Kaševarovo „Tyluma“.

Smuikininkas Hofmekleris sugriežė Sarasatė — „Réverie“ ir Dvoržako „Humoresque“. Rubinstelno „Ballada“ ir Čaikovskio „Romansai“ susirgus p. Kačenauskuo liko neišpildyti. Ltn. Statkevičiaus vedamas kvintetas vidutiniškai sugrojo Čaikovskio Fantaziją iš op. „Pikų Dama“ ir Romansą 5 Nr. P. Vaičkienė dainuojant iš p. Hofmekleriui smuikuojant. akompanavo p.p. Rozenblatas ir Hofmekleris.

Dėl vaidinimų išpildymo, galima būtų pasakyti daug ko, bet iš mėgėjų nėra ko daug reikalauti. Tikslai artistams — mėgėjoms, (kal-kurlems ir artistam) trūksta mūsų kalbos grynumo ir taisyklingo kirčio. Pavyzdžiui, vieton į šiaudus, tariama į šiaudūs, vėjas papūs — vėjas papus, kiaulės palaidos — kiaulės palaidos, pieno — pienó, kukūlis — kūkulis ir daug kt. Toks kalbos žodžių kraipymas daug pakenkia ir dažnai visą veiklą teršia. Grimas, kurį atlieka patys artistai — mėgėjai yra tinkamas, nes nedaug stoka originalumo. Apdaras, taip pat neblogas, tik nežinia dėl ko jis nevisai tiko Domicelei, kada vaidinama buvo „Trys mylimos“? Čia jau nevisai kaimietiška. Šiaip artistai, kalpo mėgėjai vaidina neblogai. Režisuoja p. Vl. Brazulevičius.

Labai malonus ir pavyzdingas apsišėikimas, kad karių klube įsigyvenęs punktualumas. Skaitai, kad pradžia 7 vi. vakaro, ateik ir rasi nesumeluota, be to jei 5—10 minutų ateisi vėliau, — reikės belsti duris.

kad įleistų salėn. Prasidėjus vaidinimui, durys, kurios arčiau scenos užrakinamos raktu ir prie kitų visų paliekami tam tikri tvarkdariai. Apskritai, Karių kluban publika pradeda rinktis vaidinimui prasidėjus. Dažniausiai yra taip, kad kol vaidinimas išsipildo, susirenka publika. Žinoma, jei vaidinimas ne daugiau 2—3 veiksmų. Š. m. Valykų švenčių trečiąją dieną, tikrai pastebėta, kad vaidinimas prasidėjo esant klubo salėje 7 žmonėms. Galima pasakyti, kad karių klubo publika įdomaujasi ne vaidinimu, bet šokiais. Pastebėta, kad vaidinimu pasibaigus, salė dažnai lieka pilnutelė publikos. Visus minėtus vakarus, šokiams klube grojo NN pulkų orkestrai. Šokti publika šoktų dieną ir naktį ir niekada matyti nebūtų jiems galo. Bet nelaimė, dažniausiai artinantis 11½ val. vakaro, kai kas iš valdybos narių praneša, kad dabar bus sugrotas „paskutinis“, tada šokių mėgėjai manytų prašyti valdybos šokiams laiką pratęsti, bet žinodama, kad jei jau klubo valdybos narys tai ištare, tai jau ir pabaigtas kriukis! Žaidimų publika nelabai mėgsta. Jei kada nors pradeda žaisti, tuojau šokių mėgėjai ploja rankomis idant mesti ir sukti kokį valsą, polką ir jiems panašius.

— Ištikrujų, grįžus kaiman, dažnai klausia jo jaunimas, kaip elgiasi vakaruose didesnių Lietuvos miestų o itin Kauno jaunimas? Jie įsivaizdina, kad jau Kauno ir jame gyvenas jaunimas kultūroje labai aukštai pakilęs. Pradedi jiems pasakoti ir galų gale taip susipainioji, kad net nieko gero nepasakai. Bet kas gi ir pasakyt? Pagirti miesto ir miesto gyvenantį jaunimą? Už ką gi?

— Matyti, kad „Kauno žioplys“ yra artimas „Virbalio“ ir „Raseinių Magdėms“.

Taip pat ir šokant klube yra tvarka. Čia nematysi stumdantis vienas į kitą arba keikiant; nematysi taip gi draugėje susikabinusius šokant du vaikus ar merginas, nes tuojau kuriam nors iš valdybos nariui pamačius, jie paprašomi išsiškirti ir laikytis tos tvarkos, kurios laikosi diduma. Matyti, kad ne vien vardu karių klubas skiriasi nuo Tilmanso ir Rotušės salių, bet ir pavyzdinga savo tvarka. Per vakarus klube yra klubo valgyklos bufetas, kuriame galima gauti išsigeriti ir užsikąsti. Bufete tarnauja klubo valgyklos tarnaitės, tik pastarosioms kiek girdėti, iš publikos ir paties patyrimo reikėtų truputį būti mandagesnėms ir blaivesnėms.

Dabar kiek patyriau Kauno karių klubas nėra toks baisus, kiek jį piešė kai kurie pliečiai, net ir spaudoj keldami. Žinoma, dažnai mūsų liaudis mėgsta pasakyti vienaip, o pažiūrėjus tikrenybėje randi visai kitaip?

Todel, jei karių klubo valdyba padarė didelę pažangą klubo pavyzdingos tvarkos palaikyme, pravartu būtų, kad padarytų atatinamus žingsnius ir publika, kuri ateina vaidinimo metu, beldžia duris vaikščioja su tvarkdariais iki suras savo vietą.

J. Paežerietis.

Šauliai. Šaulių Karo Komenantūros, Švietimo Komisijos ir viršininko rūpesniu tapo įrengti ir, nuo Kovo mėn. 15 dienos atidaryta, kariams lavinti mokykla, kurioj paskirtomis valandomis, su linksmu ūpu, susirenka klausyti pamokų. Prie mokyklos yra knygynėlis, kuriame randas, kaip mokyti, taip ir pasiskaityti visokių knygų ir apysakų. Be to, yra išrašyta po keletą egzempliorių visokių rūšių laikraščių, kuriuos kariai turėdami laisvą valandėlę laiko, nuėję saityklon su dideliu patenkinimu skaito ir rūpinos juos supirasti.

Pas klausytojus yra ir kyla didžiausio noro mokyti nes kiekvienas nemokas skaityti bei rašyti supiranta, kad jį kankina tai didžiausia ir sunkiausia nelaimė, užtai visi rūpinos ir didžiai yra pasiryžę mokyti, ir nori, kad kuotiksliausiai mokytų, o mokyto-

jams, Švietimo komisijai ir visiems viršininkams už rūpestingumą, visų klausytojų karių vardu turiu širdingą ačiū.

Pranas.

Užsienio spauda.

„Deutsche Tageszeitung“ kovo mėn. 7 d. rašo: Centralinio komiteto pirmininkas Rakovskis Charkovo Visos Ukrainos Sovietų Kongrese paskelbęs, kad Sovietų valdžia internacionalo atžvilgiu pripažinusi, jog derybos su Lenkais pasibaigsiančios pastovia taika, su Lietuva ir Gruzija jau taika esanti padaryta ir Revely prasidėsianti konferencija su Rumunų atstovais. Pasibaigus deryboms su Lenkais būsianti padaryta sutartis su Vokiečiais.

Tarybų karo ir Komercijos politika. Maskvoj Trockiui pirmininkaujant buvo karo pasitarimas kuriame dalyvavo Kamenevas, Leninas, Bucharinas, Dzeržiuskis, Siliuskis, Bonč-Brujevičius, Roskolnikovas, Brusilovas, keli raudonosios armijos generolai ir vokiečiai Kochenas, Baveris ir Beksferi. Pasitarimo buvo nuspręsta:

1) Sustabdyti raudonosios armijos ir padidinti ji iki 4.000.000 žm.

2) Pridėti prie 15 esamų raitelių divizijų dar 8 naujos.

3) 1921 m. gegužės m. 1 dieną padaryti laivyną esantį karo stovyje.

4) Pervežti pusę valdomųjų laivų iš Baltijos į Juodąsias jūrias.

5) Pavesti Generaliam Štabui sudaryti Vakarų fronto ir Kaukazo žemėlapius, kurie reikalingi būsimom karo operacijom ir suruošti bendrą planą perkelti raudonajai armijai ir jai sukoncentruoti Rumunų Lenkų ir Kaukazo frontuose.

6) Pavesta Generaliam Štabui įsakyti visoms užsienio rusų komercijoms delegacijoms supirkinėti armijai ir laivynui reikalingų daiktų ir 1921 m. balandžio m. pirkinius pristatyti į Rusiją.

„Le Temps“ 1921 m. kovo 22 d.

Oficialinė dalis.

Atmainant „Įsak. Kar.“ 303 Nr. 1 § (1920 m.) skelbiu taisykles duoti arklius lauko darbam:

Pagerinti mūsų krašto ekonominei padėčiai kariuomenės dalim įsakau stengtis kuo mažiausia naudotis ūkininkų arkliais („stuikomis“) ir teikti kiek galint laisvais arkliais pagalbą dirbti laukam labiau nukentėjusiems nuo karo ūkiams.

Pirmoje eilėje tokia pagalba telkiama naujakuriam kariam ir mažazemiam, paskui ūkiams vidutinio didumo ir esant reikalui esantiems Ž. U. ir Valst. Turtų M-jos žinioje dvaram. Ūkininkam duodamas arklių skaičius neturi pranešti 30 nuoš. esamųjų daly. Arkllai gali būti duodami į apylinkę netoliau 35 kilom. ir išimtinai laukų darbam.

Dalių Vadam ir Viršininkam įsakau teikti arklius šioje tvarkoje:

1) Norintis pasamdyti iš kariuomenės dalies arklius ūkininkas paduoda dalies Vadui ar Viršininkui pareiškimą su valsčiaus Valdybos liudymu, kad jam tikrai reikalingi arkllai. Mažazemiai gali paduoti pareiškimus kolektyviai. Ūkininkas, gavęs arklius su smulkiu jų aprašymu, raštu pasižada, kad juos ima savo globon ir, kad gražins tokius, kokius paėmė ir iš anksto užmoka už visą laiką pilnus, skaitant kiek-

vienai arklio darbo dienai 7 auks. Pinigai įmokami dalies Vadui ar Viršininkui.

P a s t a b a: valsčiaus Valdybai palludijus, pinigai gali būti išmokėti vėliau.

2) Kartu su arkliais siunčiami ištikimi kareiviai—prižiūrėtojai, kuriems išduodami tam tikri liudymai.

Pastarųjų pareiga daboti, kad arkliai būtų naudojami tik lauko darbams, kad darbe nebūtų per daug varginami, kad būtų laiku ir tinkamai šeriami, naktim laikomi po užraktu ir tinkamose arklydėse. Kareivis atsako už jų žuvimą.

Iki keturių arklių siunčiamas 1 kareivis, nuo 4 iki 10 — 2 kareivių ir toliaus su kiekviena penketa arklių siunsti 1 kareivį.

3) Siunčiami į ūkius kareiviai ir arkliai, pravedant dalies įsakymu, išskaitomi nuo maisto ir pašaro davinio.

4) Imantieji arklius ūkininkai privalo maitinti kareivius prižiūrėtojus ir šerti arklius, nemažesne kaip kariuomenės daly maisto ir pašaro norma, nurodyta „Liet. Kar.“ įsakymu 500 Nr. 10 § ir 168 Nr. 7 §.

5) Gautus už arklių darbą pinigus įnešti Valstybės Iždan Kr. Aps. M-jos sąmatos 7-tan § 1 str., kvitų gį nuorašus tuojau po pinigų įnešimo pristatyti Tiekimų Viršininkui.

6) Kareiviam ir arkliam iš ūkių sugrįžus, pravedant per dalies įsakymą vėl įskaityti maitinimui.

7) Tie patys arkliai gali būti ūkio darbams leidžiami ne ilgiau, kaip 20 dienų visam pavasario ir vasaros sezonui.

8) Dalies Vado nuožiūra leidžiama mainyti kumelingos kumelės ir veisliniai erzilai į tinkamus kariuomenei arklius per komisiją iš atstovų: nuo kar. dalies, Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų M-jos Veterinarijos Gydytojo ir Valstybės Kontrolės.

a) Pirmoje eilėje mainyti naujakuriam kariam, apdovanotiem žeme, neturtingų karių šeimynom, mažžemiam, paskui tik ūkiams vidutinio didumo, Ž. Ū. ir V. T. M-jos žinioje esantiem dvaram ir stambesniem ūkiams.

Apie tokią arklių pamainą iš anksto skelbiama apylinkės visuomenės žiniai per laikraščius ar šiaip skelbimais, pranešimais valsčių valdybon ir t.t.

b) Gaunamos per pamainas nuo ūkininkų piniginės sumos (skirtumas) ne vėliau kaip per 10 dienų įnešamos vietos ar Valstybės Iždinėn papildyti Kr. Aps. M-jos sąmatai 7 §-fo 1 str. ir kvito nuorašas prie akto pristatomas Tiekimų Viršininkui, originalas su kitu aktu Valstybės Kontrolėi.

c) Komisijos aktus sustato 3-se egz. su smulkiais arklių aprašais, „Įsak. Kar.“ 420 Nr. 15 §-fo (priede) nurodytos aprašymo formos, pažymint, iš kurio ūkininko (pavardė, vardas, gyvenamoji vieta) arklys gautas ar perduodamas (pamainomas), koksai piniginis skirtumas gautas. (Skirtumą sprendžia komisija).

d) Baigus pamainos darbą aktai atiduodami dalies vadui ar viršininkui. Pastarasis iš akto, divizijos vadui patvirtinus, išbraukia atiduotus arklius ir įrašo gautus dalies arklių sąrašuosna, pravedant daliai įsakymais.

e) Vienas akto egz. su daliai įsakymu apie išbraukimą ir įtraukimo nuorašais pristatomas Armijos Arklių Depo Viršininkui, su kitais dviem pasielgiama kaip punkte b pasakyta.

9) Atsižvelgiant į reikalo rimtumą dalių vadams įsakau vengti nereikalingų susirašinėjimų ir formalumų ir pasistengti patenkinti teisėtus žmonių prašymus šiuo atveju.

Įs. k. 63 Nr.

Atmainymui „Liet. Kar.“ įsak. 269 Nr. 2 § ir 450 Nr. 4 § skelbiama, kad pakeliami į karo valdininko bei karininko laipanj kareiviai išduotus įlem kaipo ka-

relviam valdiškus rūbus turi teisę palikti pas save ir jie nustoja teisę gauti komplektą rūbų be atlyginimo („Liet. Kar.“ įsak. 209 Nr. 14 §).

Įs. k. 63 Nr.

Pranešimas.

Nesant pas mus užtenkamai prityrusių raštvedžių, kuopų vadų ir kitų karo ūkio arities darbuotojų duoti nors menką palengvinimą jų sunkiems darbams aš išverčiau iš rusų kalbos ir sustaciau prisilaikydamas mūsų kariuomenei įsakymų „Dobrovolskio“ lentelės visokio aprūpinimo maistu išdeštyimo pašaru, butu, kuru, ir šviesa tturtu ir medžiaga ir visokiu piniginiu aprūpinimu, taip pa išdeštyta pamatas ir taisyklės. Jei kas pradėjo šį darbą prašau atsiliepti. O taip pat prašau, kadangi rinkinys, didelis, užims artai 400 spausdintų puslapių, tai prie dabartinio spaudos brangumo kreiptis su užsakymais į kancel. K. A. M. M anksto, kad išaiškinus ar išsimokės jį spausdinti.

Su pagarba

Pulkininkas Grig. Glóvackis

P a d é k o s.

I.

Paskutiniu laiku gauta kariuomenei išdalyti knygų iš Amerikos lietuvių A. Kvedaro, Eureko red. gross Pharmacy, Bugailiutės, 0.2. Bu, Paltanavičiaus, V. Jako, A. W. Stofanch. Aukotojams taria gilią padėką.

Liter. Skyrius.

II.

3 D. L. K. Vytauto pulkas per 3-os Divizijos intendantą iš Švieksnos (Tauragės apskr.) Moterų Gyrimo Komiteto gavo Velykų šventėms 252 ryšelėlių su dovanomis.

Visiems aukotojams ir organizatoriams pulko karių vardu kuoširdingiausiai dėkoju.

L. e. p. pulko Vado

Majoras Rozmanas.

III.

3 D. L. K. Vytauto pulkas iš Raseinių Moterų Būrelio Velykų šventėms gavo dovanų: 970 pakelių, 450 klausinių ir 879 auksinių švietimo komisijos reikalams.

Visiems aukotojams, ypač organizatoriams p. p. E. Sipavičienei, J. Gečienei ir Z. Čerkeliunienei pulko karių vardu reiškiu kuoširdingiausiai ačiu.

L. e. p. 3 puko Vado

Majoras Rozmanas.

Redakcijai atsiųsti raštai.

Vaivorykštė—Periodinis Kauno Karo Telegrafo-Telefono stoties laikraštėlis. Nr. 1. Kaunas, Kovo m.

Redakcijos atsakymai.

Leit. Maculevičiui. Ką parašyt, —atsiųskit.

J. Trečiekui. Spausdinsim.

Jonui Vižainiui. Tuo klausimu reikia kreiptis pas savo tiesioginį viršininką.

Kostui Juolui. Neturi teisės pašalinti.

Puskar. A. Klimavičiui. Negalima. Sužinojus reikia pranešti vietos vyriausybei.

Kareiviui Vl. T.—J.—nui. Tamstos klausimas iš tikrųjų yra labai painus. Ji gali išrūti tik Ankščiancioj Lietuvos valdžia: į ją ir kreiptis per savo tiesioginį viršininką.

Šeštadienį, t. y. š. m. balandžio mėn. 16 dieną
Kauno m. Komendantūros Kultūros ir Švietimo
komisija KARIŲ KLIUBE ruošia

GRAND-KONCERTA,

dalyvaujant operos žymiausioms dainininkų jėgoms: pp. Grigaitienei, Bieliūnui, Olekai ir Byrai, taip pat solistui smuikin. p. Hofmekleriui ir smuikin. p. Statkevičiui su jo kvintetu. Bus bufetas, grieš karo dūdų orkestras. ŠOKIAI iki pat ryto. Konfetti, Serpantin ir tt. ir tt.

Visas pelnas skiriamas kareivių švietimo reikalams.

KARIAI! Remkite taip trokštančius švietimo reikalus, skubėkite pirkti bilietus į taip retą sostinės koncertą.

Bilietus iš anksto galima gauti m. Komendantūroje, koncerto dienoje nuo 5 v. po pietų Karių Klube (Laisvės Al. 23 Nr.).

Koncerto pradžia lygiai 8 val. vakaro.

Švietimo Komisija.

Kultūros ir Švietimo Komisijai prašome kuo greičiausiai pranešti, kiek bus reikalinga futbolo, faustbolo ir kitų sporto įrankių ateišančiam vasaros sezonui.
Švietimo Dalis.

Visur reikalaukit arba patys išsirašykit
PAVEIKSLUOTĄ LAIKRAŠTĮ

ATSPINDŽIAI

Juose paveikslais nušviečiama:

- 1) armijos gyvenimas ir veikimas,
- 2) svarbesni Valstybės gyvenimo atsitikimai,
- 3) Lietuvos ir kitų kraštų gamta.

Be to, ten rasit ir geresnių dailės raštų.

KAINA: metams (12 Nr.) 35 auks., vienam numeriui 4 auks.

ADRESAS: Kaunas, Generalio Štabas, „ATSPINDŽIŲ“ Administracija.

Vaikų laikraštis

„ŽIBURĖLIS“

vėl eina nuo š. m. kovo mėn.

Nuo kovo mėn. lig. lepos A. 10.—

Nuo kovo lig. metų galo . 25.—

Vienas asijavinėlis . 1.50

Eina du kartus per mėnesį, paveiksluotas ir daug motiniams skaitytojams priedų—knygelių pasiskaityti.

Adresas: Jurbarkas, „Žiburėlio“ Redakcija ir Administracija.

SKELBIMAS.

Pranešama visų karių žiniai, kad nuo kovo m. 2 dienos pradėjo veikti

EKONOMINĖS KARIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ—Laisvės Aleja, 23 (Karių Klube).

Valdyba.

Pulkų ir atskirų kariuomenės dalių KULTŪROS ir ŠVIETIMO KOMISIJOMS, kurios iki šiol dar nėra prisijungę Generalio Štabo Literatūros Skyriaus Švietimo Daliai žinių apie Kult. ir Šviet. Komisijos sąstatą ir jos darbą, prašoma tai padaryti tuoju, nes kitaip Literatūros Skyrius netvirtins jių reikalavimo asignuoti pinigų švietimo reikalams.
Švietimo Dalis.

Marcelės Kiletaitės, gimusios Suvalkų gub., Naumiesčio apskr., Šilgalių valsč. Dobiškių kaime, ieško brolis Vincas Kiletaitis.

Kas žino jos adresą, prašoma pranešti „Kario“ redakcijai arba jos broliui Amerikoje šiuo adresu: Vincas Kiletaitis, 1129 Hamilton Ave, Grand Rapids Mich. U. S. A.

Teofilė Bernatavičiūtė Radžukevičienė ieško savo brolio Aleksandro Bernatavičiaus,

paeinančio iš Vilniaus apskr., Paužolės sodžiaus, Nočios parapijos. Prašoma atsilepti „Kario“ Redakcijon, kamė yra jam Bernatavičiūtės laiškas.

Kareivių Krautuvių Vedėjams žinotina!

Generalio Štabo Literatūros Skyriuje yra parengta daug gražiai spausdintų laiškų kareiviams gan pigia kaina. Krautuvių Vedėjai prašoma pasirūpinti jų išgyti.

Švietimo Dalis.

Leidžia G. Št. Literatūros skyrius.

Redaguoja Periodinių raštų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuve Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.